

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK KOPYALARININ TESLİM
ALINMASI, SAKLANMASI VE ERİŞİME AÇILMASI HAKKINDA YÖNERGE

Amaç ve Kapsam

Madde 1 - Orta Doğu Teknik Üniversitesi, bilimsel araştırma sonuçlarının geniş kullanıcı kitleleri ile paylaşılması ilkesi çerçevesinde, Üniversite bünyesinde üretilen lisansüstü tezlerin Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv sisteminde depolanarak erişim sürekliliğinin sağlanmasını hedefler. Bu Yönerge, yüksek lisans ve doktora tezlerinin elektronik ortamda teslim alınması, güvenli olarak saklanması, kataloglanması ve elektronik ortamda erişime sunulmasına ilişkin esas ve usulleri düzenler.

Dayanak

Madde 2- Bu yönerge, 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 40'ıncı maddesi, YÖK Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğİ ile 30.05.2018 tarihli YÖK Ulusal Tez Merkezi, "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" sine dayanmaktadır.

Madde 3- Yönergede Geçen Kısaltmalar ve Tanımlar

3.1. Kısaltmalar

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Üniversite: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Kütüphane: Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı,

OpenMETU: ODTÜ Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Sistemi

KDDB: Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

BİDB: Bilgi İşlem Daire Başkanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

3.2. Tanımlar

Kurumsal Arşiv (Institutional Repository): ODTÜ'de üretilen bilimsel ve entelektüel çalışmaların arşivlenerek açık erişime sunulduğu sistemi tanımlar.

Açık Erişim: ODTÜ mensup ve öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiş bilimsel çalışmaya ücret ödmeden, herhangi bir engelle karşılaşmadan, elektronik ortamda erişebilmeyi ifade eder.

Ambargo: OpenMETU'de yer alan lisansüstü tezlerin; makale yayınlama, patent başvurusu kurumsal ve ulusal çıkarlar vb. sebeplerle belirli bir süre için erişime kapalı kalmasını ifade eder.

Depolama: Bilimsel ve entelektüel çalışmalarını OpenMETU'ye depolama sürecini ifade eder.

Enstitü: Lisansüstü tezlerin hazırlandığı enstitüyü ifade eder.

OAI-PMH: Açık Arşivler Girişimi tarafından geliştirilen bir protokoldür. Bu protokol bir arşivdeki üst veri tanımlarını harmanlamak için kullanılır.

Madde 4- Bu yönerge, lisansüstü tezlerin açık erişimi konusunda öncelikler ODTÜ lisansüstü öğrencileri, tez danışmanları; Enstitüler, KDDB ve BİDB birimlerini ilgilendiren düzenlemeleri içermektedir.

Madde 5- Lisansüstü tezlerin Teslim Edilmesi, Düzenlenmesi ve Erişime Açılması

- a) Tezi Enstitü tarafından onaylanan öğrenci, <http://etd.lib.metu.edu.tr> web adresinde yer alan Elektronik Tez Teslim Formunu doldurup elektronik kopyayı yükledikten sonra basılı bir kopyasını Kütüphaneye teslim eder.
- b) KDDB'nin basılı ve elektronik tez kopyalarını karşılaştırmasından sonra varsa gerekli düzeltmeler öğrenci tarafından yapılır.
- c) Elektronik tez kopyasının, basılı teze aynı olduğu belirlendikten sonra onaylanmış "Tez Teslim Formu" Enstitüye teslim edilmek üzere öğrenciye verilir.
- d) Enstitü, KDDB tarafından onaylanmış "Tez Teslim Formu"nu aldıktan sonra öğrenciye mezuniyet onayı verir.
- e) KDDB teslim alınan ve OpenMETU'ye yüklenen tezi kataloglama kurallarına göre düzenler, bibliyografik bilgilerini oluşturur, konu başlıklarını belirler ve erişim kısıtı olmayan tezleri tam metin olarak erişime açar.
- f) Elektronik tez koleksiyonunun erişime açılmasına yönelik olarak diğer üniversite ve kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve işbirlikleri ile uluslararası harmanlama sistemlerine üyelik işlemleri Rektörlük onayına sunulmak üzere KDDB tarafından yürütülür.
- g) OpenMETU'de tezleri barındıran sunucu kurulumunu, gerekli durumlarda ilgili yazılımın güncellemelerini, belirlenen aralıklarla yedekleme, yazılımlarında ihtiyaç duyulan özelleştirmeleri ve veri girişini kolaylaştırmak amacıyla farklı sistemlerin bütünleştirilmesini BİDB, KDDB ile iletişim halinde sağlar.

Madde 6- Lisansüstü Tezlerin Erişime Açılmasının Ertelenmesi

- a) Tezin erişime açılmasına ilişkin herhangi bir kısıtlama söz konusu ise Yükseköğretim Kurulu'nun Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönergesinin üçüncü bölümünde yer alan, lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi ile ilgili madde 6'daki hükümler uygulanır. Buna göre;
 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- b) Telif hakları / ambargo gereğince yayımlanamayan tezlerin yalnızca bibliyografik bilgileri OpenMETU'ye aktarılır.

Madde 7- Gizlilik Dereceli Tezler

- a) Tezin erişime açılmasına ilişkin herhangi bir kısıtlama söz konusu ise Yükseköğretim Kurulu'nun Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönergesinin üçüncü bölümünde yer alan gizlilik dereceli tezler ile ilgili madde 7'deki hükümler uygulanır. Buna göre;
1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, Üniversite Yönetim Kurulu tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine Üniversite Yönetim Kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
 2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince ilgili enstitü tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde OpenMETU sisteminden erişime açık hale getirilir.

Yararlanma Hakkı

Madde 8- OpenMETU'de yer alan bilimsel çalışmalardan yararlanma hakkı aşağıda belirtilen koşullarda gerçekleştirilir.

1. İsteyen herkes sistemde kayıtlı olup erişime açık olan tezlere serbestçe erişebilir.
2. Sistemde yer alan bilgi kaynakları kullanıldığında, kullanan kişi tarafından kaynak gösterilmesi bilimsel etik açısından gerekli ve zorunludur.

Yürürlükten Kaldırma

Madde 9- Orta Doğu Teknik Üniversitesi Senatosunun 07.10.2003 tarihli ve 2003/13 nolu toplantı ve 3 nolu kararı ile kabul edilen "Orta Doğu Teknik Üniversitesi Lisansüstü Tezlerin Elektronik Kopyalarının Teslim Alınması, Saklanması ve Erişime Açılması Hakkında Yönerge" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 10 – Bu Yönerge, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Senatosunun 12.02.2019 tarihli ve 2019/2 nolu toplantısında alınan 1 nolu kararı ile yürürlüğe girmiştir.

Yürütme

Madde 11 – Bu Yönerge Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğünce yürütülür.